

PISA-2018: УКРАЇНА В ЦЕНТРИ УВАГИ

3

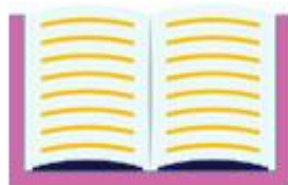
Вище, швидше, краще:
наскільки це гасло
природне для українських
підлітків?

ЛИПЕНЬ 2020

- Чи схильні українські підлітки до конкуренції?
- Наскільки суперництво мотивує учнів?

Мотивація – одна з центральних передумов, що здатна забезпечити успішність учня¹ як у навчанні, так і в житті. Уважають, що мотивувати учнів до руху вперед може змагання їх між собою та підтримання в закладі освіти духу суперництва. Чи схильні українські 15-річні підлітки до змагальності й суперництва та чи впливають і якою мірою ці фактори на їхню успішність?

ДАНІ PISA-2018:

- Більше 50 % українських учнів подобається змагатися, і в середньому 40 % учнів погоджуються з тим, що в їхніх закладах освіти відчувається дух суперництва.
- Хлопці частіше, ніж дівчата, сприймають змагальність у процесі діяльності як щось позитивне й частіше стверджують, що в їхніх закладах освіти панує дух суперництва.
- Учні з вищим соціально-економічним статусом більш позитивно сприймають змагальність і частіше погоджуються з тим, що в їхніх закладах освіти наявний дух суперництва.
- Українські учні, які навчаються в ліцеях, гімназіях і спеціалізованих школах, а також у великих містах, більш позитивно сприймають змагання між собою в різних видах діяльності, ніж їхні ровесники з інших типів закладів освіти або із закладів освіти в інших типах місцевості.
- Учні, яким подобається змагатися зі своїми ровесниками, мають статистично вищі результати із читання, математики та природничо-наукових дисциплін, натомість зв'язку за результатами тестування PISA між успішністю учнів і культивуванням у закладі освіти духу суперництва не спостерігається.

¹У PISA в Україні беруть участь 15-річні здобувачі освіти різних типів закладів освіти – як загальноосвітніх шкіл, навчально-вихованих комплексів, ліцеїв, гімназій, колегіумів, так і коледжів, технікумів, закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації тощо. У матеріалі всіх здобувачів узагальнено позначено «учні».

КОНКУРЕНЦІЯ, СУПЕРНИЦТВО, ЗМАГАЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ: СКЛАДНІСТЬ КАТЕГОРІЙ ТА ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

РОЗУМІННЯ 15-РІЧНИМИ ПІДЛІТКАМИ КАТЕГОРІЇ 'COMPETITION' У РІЗНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ КОНТЕКСТАХ МОЖЕ СУТТЕВО РІЗНИТИСЯ

Традиційно в анкетах PISA для учнів пропонують питання, що спрямовані на виявлення того, як 15-річні підлітки ставляться до життєвих та освітніх ситуацій, коли їм необхідно докладати певних зусиль, щоб показати свою кращість, першість у чомусь на тлі інших. Формулюючи питання щодо цієї проблематики, в англійськомовній, базовій для перекладів, версії учнівських анкет PISA використовують поняття 'competition', 'to compete', 'competing'. Зрозуміло, що під час перекладу цих понять на мови країн-учасниць PISA виникає чимало питань щодо того, як найточніше передати засобами цих мов сенс, що криється в поняттях мови-оригіналу. Так, в українській анкеті використано поняття «змагання», «суперництво», «змагатися», у російськомовних – «соревнование», «соревновательность», «соревноваться» (Росія), «соревнование», «конкуренция», «соревноваться» (Білорусь, Молдова), у польській – *współzawodnictwo* (змагальність, конкуренція) і *rywalizacja* (суперництво) тощо. Уже сам факт децю відмінних перекладів в анкетах різних країн-учасниць може наводити на думку про можливість різного сприйняття учнями-учасниками сутності того, про що в них запитують. А якщо ще й урахувати національно-культурні, соціальні й освітні особливості країн, де, безперечно, загальна ідея «змагальності-суперництва-конкуренції» може по-різному сприйматися соціумом і, зокрема, 15-річними підлітками, то доведеться констатувати, що дані, отримані за підсумками PISA, мають обережно інтерпретуватися з огляду на особливості перекладу й з урахуванням соціокультурного контексту кожної країни-учасниці PISA. Крім того, варто усвідомлювати, що не менш важливим фактором, який міг вплинути на розуміння учнями-учасниками згаданих понять, був фактор суб'єктивного розуміння ними їхнього змісту.

СЛОВНИКОВІ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТЬ

Щоб розуміти те, як українські 15-річні підлітки могли під час анкетування розуміти поняття, що стосуються загальної ідеї змагальності, актуалізованої в питаннях анкети, нижче наведено словникові статті щодо низки значеннєво пов'язаних лексем української мови.

КОНКУРЕНЦІЯ. 1. Суперництво в якій-небудь галузі, боротьба за досягнення кращих результатів; змагання (у 1 знач.).

2. Суперництво між виробниками за вигідніші умови виробництва і реалізації товарів.

СУПЕРНИЦТВО. Прагнення перемогти, перевершити кого-небудь у чомусь.

ЗМАГАННЯ. 1. Дія за знач. *змагатися*. 2. Зустріч для здобуття першості з якого-небудь виду спорту. 3. Суперництво протилежних або ворожих сил; боротьба (у 2 знач.), двобій. // Те саме, що **бій** 1, 2. // Зіткнення протилежних думок, почуттів і т. ін. (у свідомості, душі кого-небудь). 4. розм. Те саме, що **сварка**. 5. діал. Намагання. // Прагнення.

ЗМАГАТИСЯ. 1. Намагатися перевершити, перемогти когось у чому-небудь, домагаючись кращих, ніж у когось, результатів, показників. // Не поступатися кому-, чому-небудь у якихось якостях, властивостях.

ЗМАГАЛЬНІСТЬ. Властивість за знач. *змагальний* 1, 2.

ЗМАГАЛЬНИЙ. 1. Стос. до *змагання* (у 2, 3 знач.). // Характерний для змагання (у 2, 3 знач.). 2. юр. Такий, у якому обидві сторони мають рівні процесуальні права.

ПЕРЕМАГАТИ, ПЕРЕМОГТИ. 1. Вигравати бій або війну; завдавати супротивнику поразки. // Ставати першим у спортивних змаганнях, грі і т. ін. 2. перен. Виходити переможцем із труднощів, важкого становища, боротьби із стихією і т. ін., долати які-небудь перепони, перешкоди. // Виявляючись важливішим, сильнішим за кого-, що-небудь, отримувати верх над кимсь, чимсь. // У суперечці примушувати супротивника погодитися із своєю думкою, своїми доказами і т. ін. // Пересилувати якісь відчуження, почуття, емоції і т. ін.

ПЕРЕВЕРШУВАТИ, ПЕРЕВЕРШИТИ. 1. Виявляти перевагу над ким-, чим-небудь у чомусь.

БОРОТЬБА. 2. Протиборство, зіткнення протилежних соціальних груп, станів, течій у суспільстві і т. ін.

НА ОСНОВІ ЧОГО МИ РОБИМО ВИСНОВКИ?

ПИТАННЯ АНКЕТИ, ВІДПОВІДІ НА ЯКІ ВИКОРИСТАНО ДЛЯ АНАЛІЗУ

Питання ST181 з анкети учня / студента

Q47 Наскільки Ви погоджуєтеся з поданими нижче твердженнями щодо себе?

ST181 (Будь ласка, оберіть одну відповідь у кожному рядку.)

	Цілком не погоджуюся	Не погоджуюся	Погоджуюся	Цілком погоджуюся
ST181Q02HA Мені до вподоби працювати там, де люди змагаються між собою	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST181Q03HA Для мене важливо бути кращим/ою за інших у виконанні завдань	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST181Q04HA Я більш старанний/а, коли змагаюся з іншими	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04

Питання ST205 з анкети учня / студента

Q72 Наскільки відповідають дійсності подані нижче твердження щодо Вашого навчального закладу?

ST205 (Будь ласка, оберіть одну відповідь у кожному рядку.)

	Зовсім не відповідає дійсності	Частково відповідає дійсності	Значною мірою відповідає дійсності	Цілком відповідає дійсності
ST205Q01HA Схоже, що учні / студенти цінують дух суперництва	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST205Q02HA Схоже, що учні / студенти змагаються між собою	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST205Q03HA Схоже, що учні / студенти поділяють думку, що суперництво з іншими – це важливо	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04
ST205Q04HA Учні / студенти відчують, що їх постійно порівнюють з іншими	☐ 01	☐ 02	☐ 03	☐ 04

ІНДЕКСИ, НА ОСНОВІ ЯКИХ ПРОВЕДЕНО ПОРІВНЯННЯ

Для характеристики рівнів того, наскільки учням подобається змагатися, а також того, наскільки сильно в їхніх закладах освіти відчувається дух суперництва, та порівняння цих даних щодо України та референтних країн* було використано два індекси.

Індекс змагальності

На основі відповідей учнів на питання (ST181) було побудовано індекс змагальності (COMPETE).

COMPETE-index: позитивні значення індексу за цією шкалою означають, що учням більше подобається змагатися в процесі своєї життєдіяльності, ніж у середньому учням по країнах ОЕСР.

Індекс суперництва учнів у закладі освіти

На основі відповідей учнів на питання (ST205) було побудовано індекс суперництва учнів у закладі освіти (PERCOMP).

PERCOMP-index: позитивні значення цього індексу означають, що учні більшою мірою відчувають, що в їхньому закладі актуальною є ідея змагальності, суперництва, ніж у середньому учні по країнах ОЕСР.

* Референтні країни — це країни, освітні характеристики й результати успішності учнів яких узято для порівняння з аналогічними параметрами України. Відбір референтних країн було здійснено на підставі врахування подібності соціально-економічного стану цих країн із соціально-економічним станом розвитку нашої країни або з огляду на їхню культурну чи історичну спорідненість з Україною. До переліку референтних країн увійшли: Білорусь, Грузія, Естонія, Молдова, Польща, Угорщина та Словацька Республіка. Серед цих країн Естонія і Польща мають найвищі результати із читання, математики та природничо-наукових дисциплін, а Грузія і Молдова – найнижчі. Різниця із читання та природничо-наукових дисциплін між Україною, Білоруссю, Угорщиною та Словацькою Республікою за результатами PISA-2018 не є статистично значущою, але з галузі математики українські учні менш успішні, ніж учні цих країн.

ПОКАЗНИКИ ЗВ'ЯЗКУ УСПІШНОСТІ УЧНІВ ТА ЇХНЬОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗМАГАЛЬНОСТІ В ЖИТТІ Й ВІДЧУТТЯ НИМИ ДУХУ СУПЕРНИЦТВА У СВОЄМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Для визначення впливу змагальності як життєво актуального для учня принципу й суперництва як актуальної для закладу освіти ідеї на результати успішності із читання за результатами PISA на основі індексу COMPETE було побудовано показник COMPETE01, а на основі індексу PERCOMP – показник PERCOMP01.

COMPETE01-показник: значення цього показника дорівнюють 0 і 1, що відповідає групам учнів, які більшою мірою не погоджуються чи більшою мірою погоджуються із твердженнями питання ST181 відповідно. У ролі оцінки порога класифікації для цього показника використано значення -0,5 відповідно до статистичних розподілів відповідей учнів на запитання, які об'єднані в індекс COMPETE.

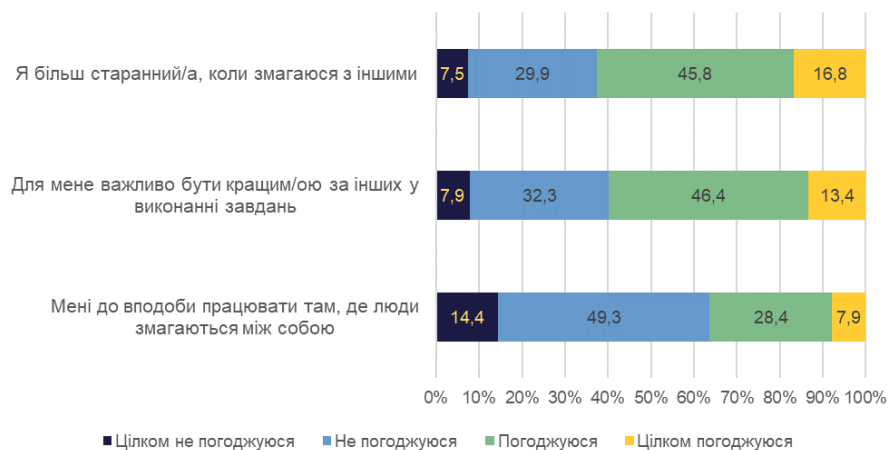
PERCOMP01-показник: значення цього показника дорівнюють 0 і 1, що відповідає групам учнів, які визначають, що твердження запитання ST205 зовсім та частково не відповідають дійсності щодо їхнього закладу освіти або значною мірою та цілком відповідають дійсності щодо їхнього закладу освіти відповідно. У ролі оцінки порога класифікації для цього показника використано значення -0,2 відповідно до статистичних розподілів відповідей учнів на запитання, які об'єднані в індекс PERCOMP.

ЧИ МОТИВУЄ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ ЇХНЯ ЛЮБОВ ДО ЗМАГАЛЬНОСТІ ТА СПОВІДУВАННЯ ЇХНІМИ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ІДЕЇ СУПЕРНИЦТВА?

БІЛЬШОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УЧНІВ ВАЖЛИВО БУТИ НАЙКРАЩИМИ, ПРОТЕ ЇМ НЕ ДУЖЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ЗМАГАТИСЯ З ІНШИМИ, ХОЧА Й ДОВОДИТЬСЯ З РІЗНИХ ПРИЧИН

Українські 15-річні учні більш часто виявляють старанність тоді, коли їм доводиться змагатися з іншими (62,6%), і для більшості учнів цього віку важливо бути найкращими у виконанні різноманітних завдань (59,8%). Однак поряд із цим переважній більшості учнів (63,7%) не подобається працювати там, де є необхідність постійно змагатися з іншими.

Наскільки Ви погоджуєтеся з поданими нижче твердженнями щодо себе?

У середньому 40% учнів зазначають, що у їхніх закладах освіти відчувається дух суперництва, що учні змагаються між собою й що вчителі постійно їх порівнюють з іншим. Водночас усього 35% вважають, що суперництво в освітньому процесі є чимось важливим.

Наскільки відповідають дійсності подані нижче твердження щодо Вашого навчального закладу?

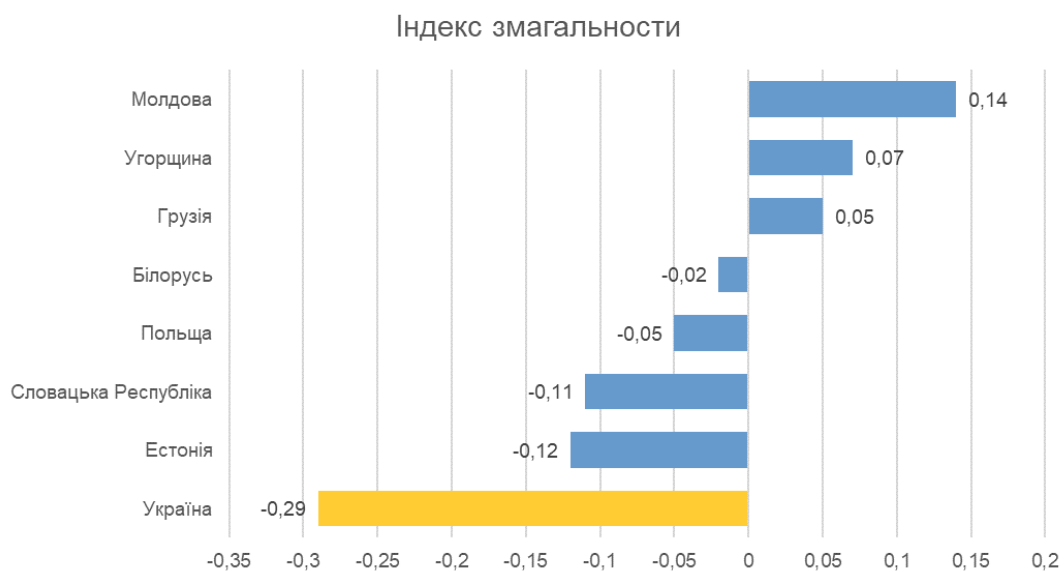

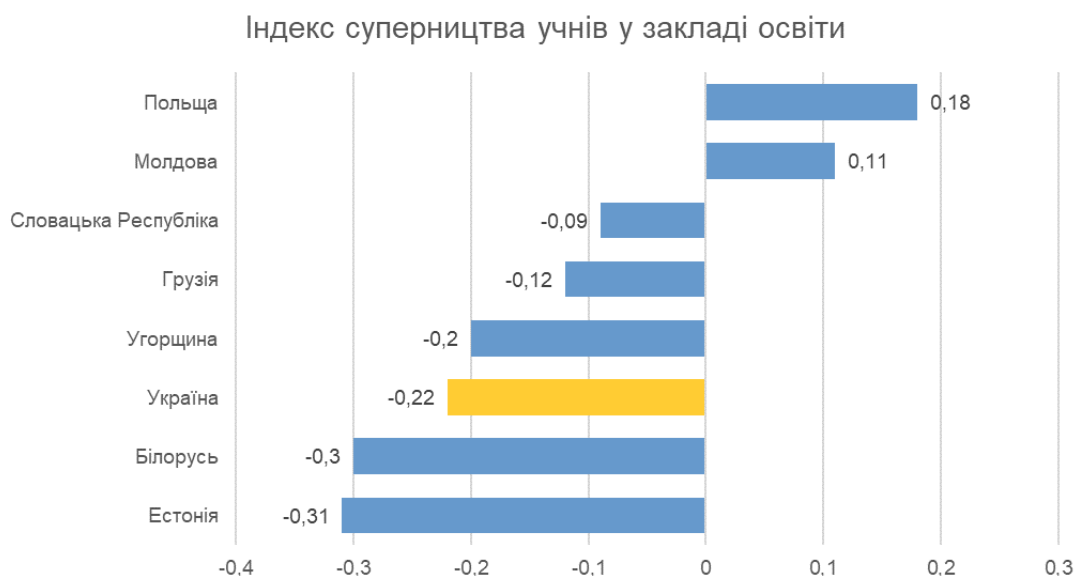
НАСКІЛЬКИ УКРАЇНСЬКІ УЧНІ БІЛЬШ СХИЛЬНІ ДО ЗМАГАНЬ ОДНЕ З ОДНИМ, НІЖ УЧНІ ІНШИХ КРАЇН?

УКРАЇНСЬКИМ УЧНЯМ МЕНШЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ЗМАГАТИСЯ ОДНЕ З ОДНИМ, НІЖ ЇХНІМ ОДНОЛІТКАМ ІЗ РЕФЕРЕНТНИХ КРАЇН, А ДУХ СУПЕРНИЦТВА В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ НЕ НАСТІЛЬКИ ВИРАЗНИЙ, ЯК У СЕРЕДНЬОМУ ПО ОЕСР

Українські учні менш позитивно ставляться до необхідності змагатися в різноманітних видах діяльності, ніж у середньому учні по країнах ОЕСР, а також у всіх референтних країнах.

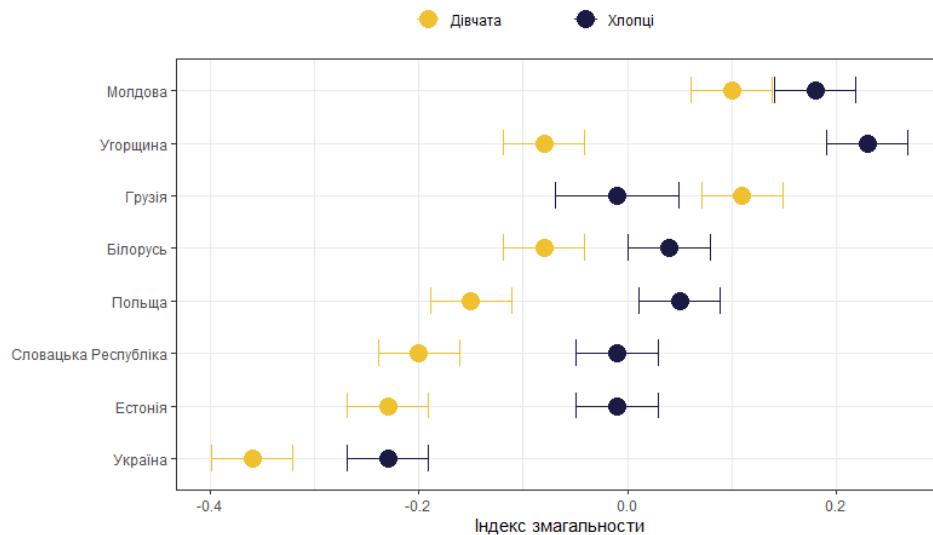
В українських закладах освіти дух суперництва менш відчутний, ніж у закладах освіти Польщі, Молдови та в середньому в закладах освіти у країнах ОЕСР.

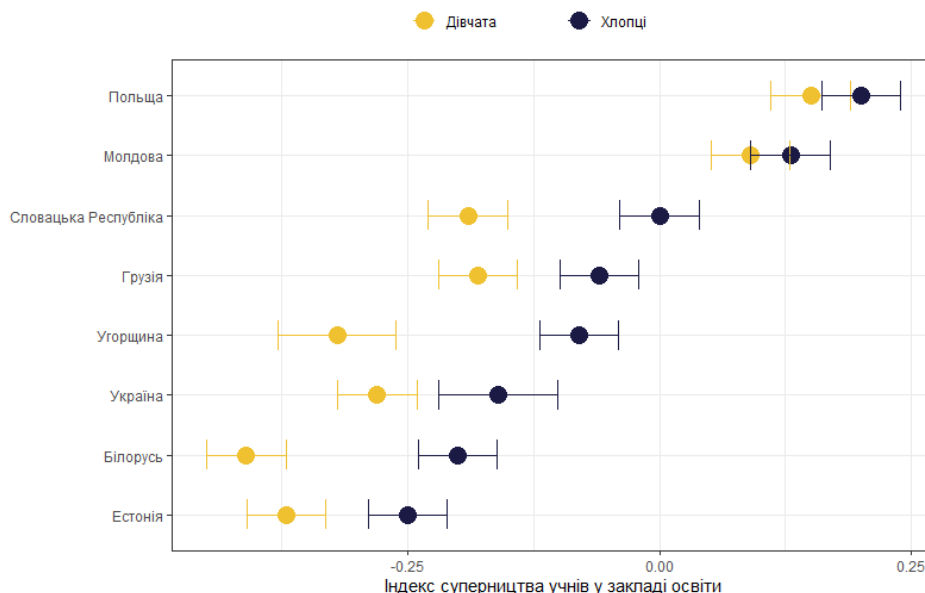
ДІВЧАТА І ХЛОПЦІ: ХТО БІЛЬШ СХИЛЬНИЙ ДО ЗМАГАЛЬНОСТІ Й СУПЕРНИЦТВА?

УКРАЇНСЬКІ ХЛОПЦІ БІЛЬШ СХИЛЬНІ ДО ЗМАГАНЬ І СУПЕРНИЦТВА, НІЖ ДІВЧАТА

Ставлення хлопців і дівчат до змагання як життєвого принципу суттєво відрізняється: хлопці більш позитивно, ніж дівчата, сприймають змагальність як в Україні, так і в більшості референтних країн (окрім Грузії)².

Хлопці частіше, ніж дівчата, схильні вважати, що в їхньому закладі освіти живе дух суперництва. Результати за середніми значеннями індексу статистично відрізняються як для України, так і для більшості референтних країн (окрім Польщі та Молдови³).

²На рисунку зображено середні значення індексів змагальності для категорій хлопців і дівчат в Україні та референтних країнах (із довірчим інтервалом).

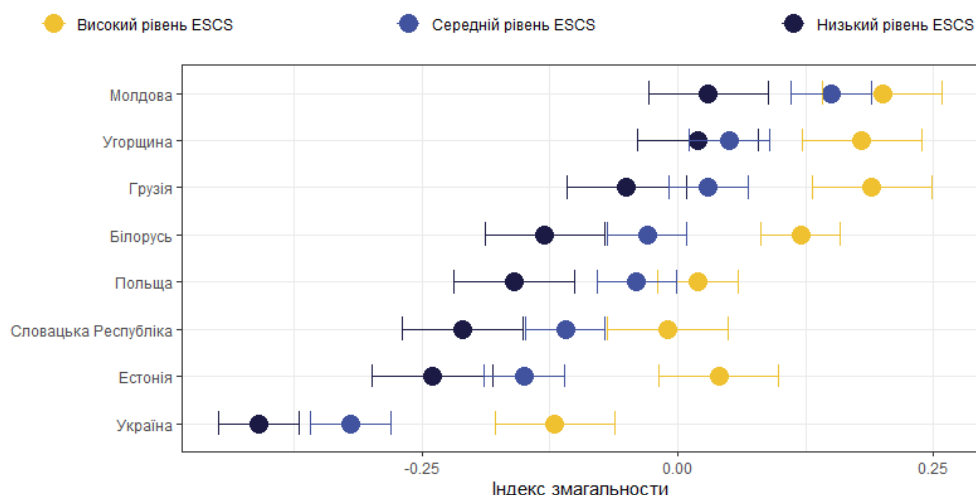
³На рисунку зображено значення індексу суперництва в закладі освіти для категорій хлопців і дівчат в Україні та референтних країнах (із довірчим інтервалом).

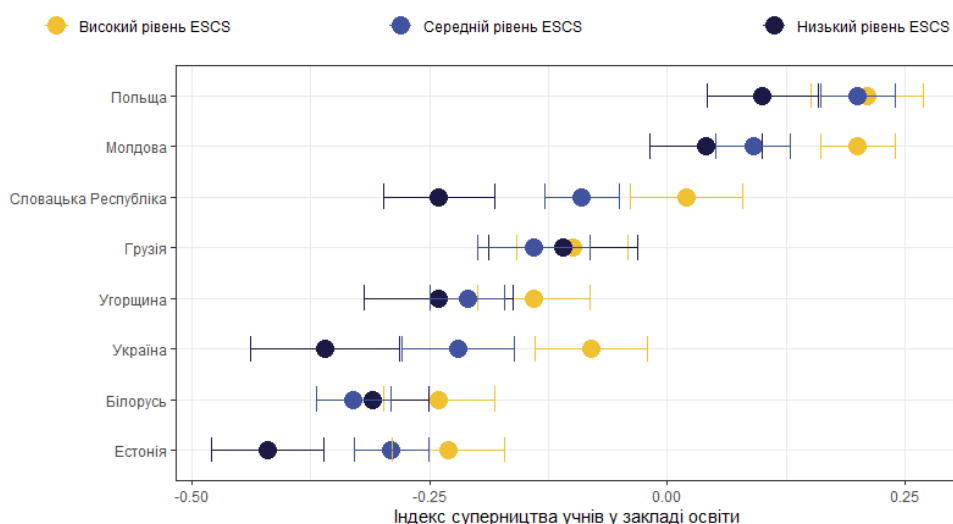
ЧИ ПОВ'ЯЗАНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС УЧНЯ ТА СХИЛЬНІСТЬ ДО СУПЕРНИЦТВА?

ВИЩИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС ЗУМОВЛЮЄ БІЛЬШУ СХИЛЬНІСТЬ / ПОТРЕБУ УЧНІВ ДО ЗМАГАНЬ І СУПЕРНИЦТВА

Учні України та референтних країн із вищим соціально-економічним статусом більш позитивно сприймають змагальність. Різниця середнього значення індексу для учнів із високим і низьким соціально-економічними статусами є статистично істотною⁴.

В Україні та в більшості референтних країн учні з більш високим соціально-економічним статусом більш часто погоджуються з тим, що в їхніх закладах освіти живе дух суперництва, але для Польщі, Грузії, Угорщини різниця в значеннях індексу залежно від соціально-економічного статусу учнів не є істотною⁵.

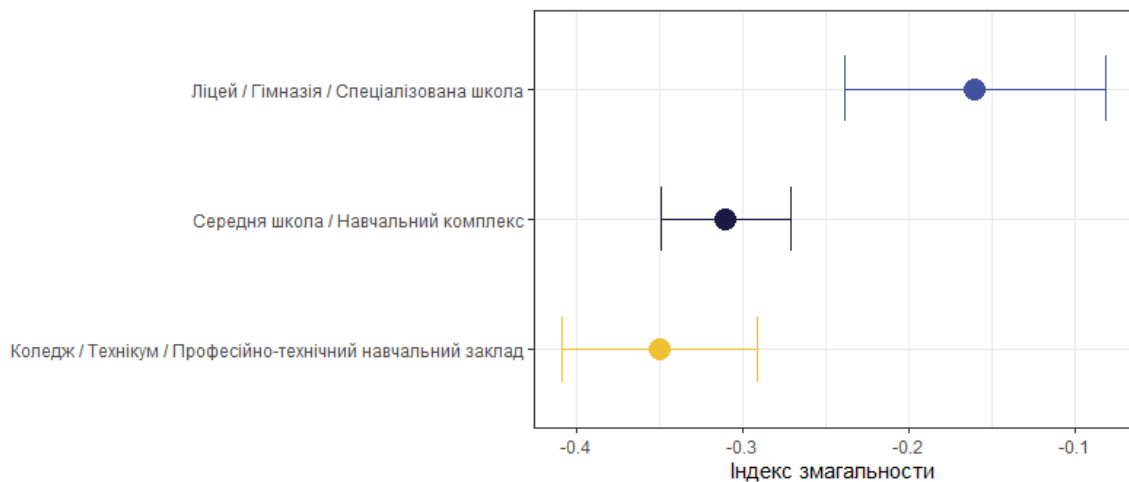
⁴На рисунку зображено середні значення індексів змагальності відповідно до соціально-економічного статусу учнів для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

⁵На рисунку зображено значення індексу суперництва в закладі освіти відповідно до соціально-економічного статусу учнів для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

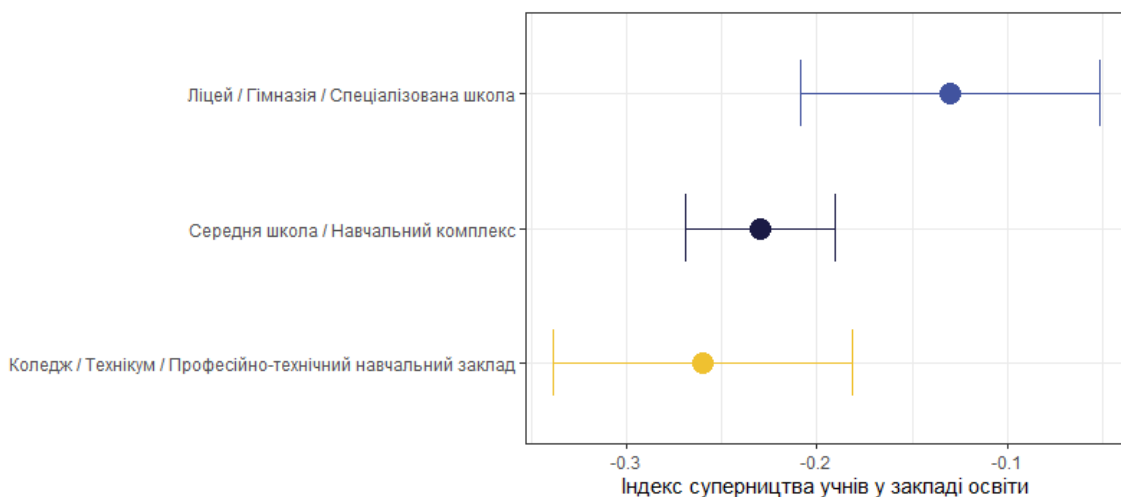
ЯК ТИП ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПОВ'ЯЗАНИЙ ЗІ СТАВЛЕННЯМ УЧНІВ ДО ЗМАГАЛЬНОСТІ Й СУПЕРНИЦТВА В НАВЧАННІ?

УЧНІ ГІМНАЗІЙ, ЛІЦЕЇВ, СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ШКІЛ КРАЩЕ СТАВЛЯТЬСЯ ДО ЗМАГАННЯ ЯК ЖИТТЄВОГО ПРИНЦИПУ, НІЖ ІНШІ УЧНІ

Українські учні, які навчаються в ліцеях, гімназіях або в спеціалізованих школах, більш позитивно ставляться до необхідності змагатися в житті, ніж учні, які навчаються в закладах середньої освіти та професійно-технічних закладах⁶.

Українські учні, які навчаються в ліцеях, гімназіях або спеціалізованих школах, частіше визнають факт того, що в їхніх закладах сповідується дух суперництва, ніж учні, які навчаються в закладах середньої освіти та професійно-технічних закладах, хоча ця різниця і не є статистично істотною⁷.

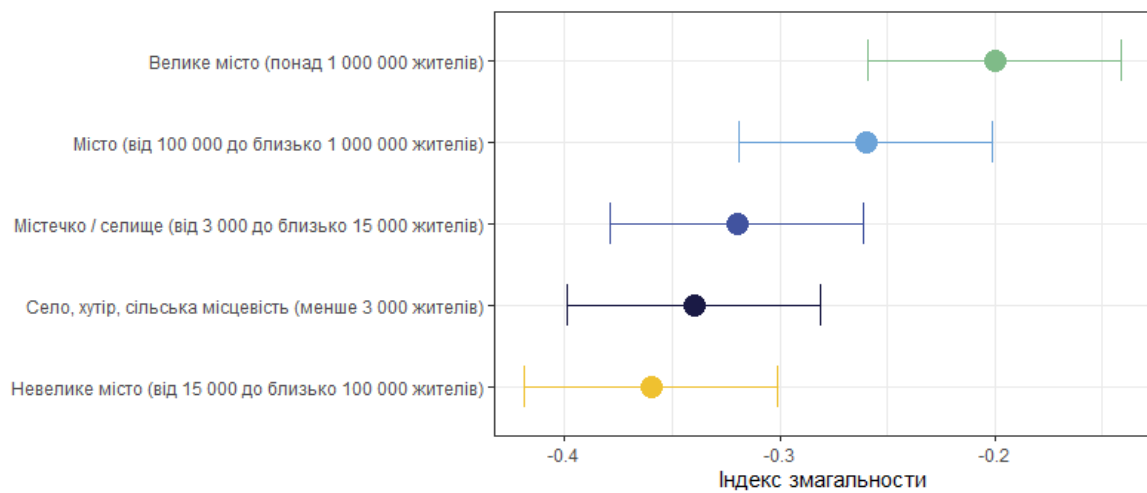
⁶На рисунку зображено середні значення індексів змагальності для різних типів закладів освіти України (із довірчим інтервалом).

⁷На рисунку показані значення індексів суперництва учнів у закладі освіти для різних типів закладів освіти України (із довірчим інтервалом).

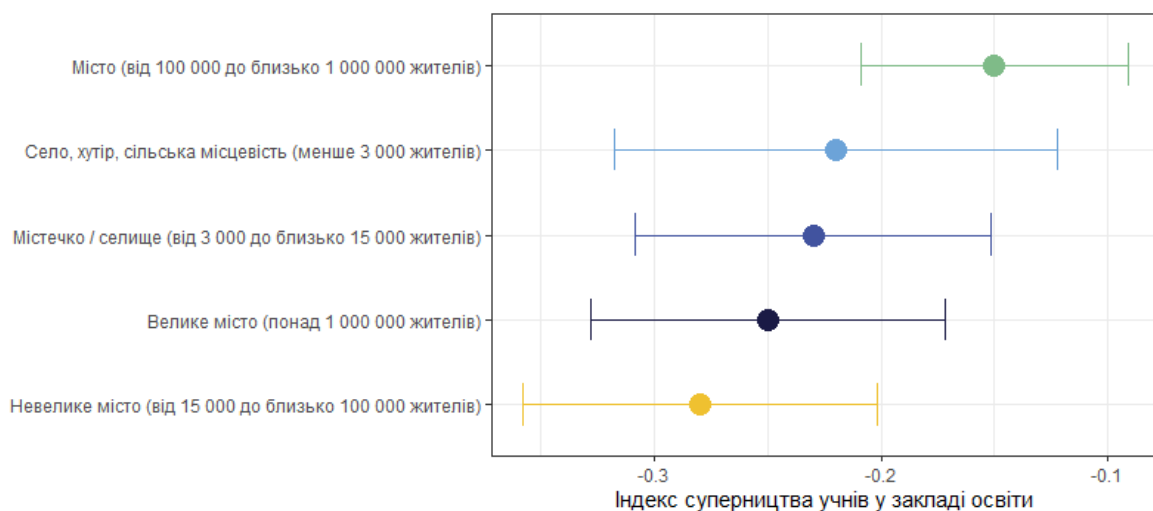
ЯК МІСЦЕ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПОВ'ЯЗАНЕ З ТИМ, ЯК УЧНІ СТАВЛЯТЬСЯ ДО ЗМАГАННЯ Й СУПЕРНИЦТВА В НАВЧАННІ?

УЧНІ З ВЕЛИКИХ МІСТ КРАЩЕ СТАВЛЯТЬСЯ ДО ЗМАГАНЬ ОДНЕ З ОДНИМ, НІЖ УЧНІ ІЗ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Українські учні з великих міст більш позитивно оцінюють змагальність як життєвий принцип, ніж учні з невеликих міст та із сільської місцевості, і ця різниця є істотною⁸.

Українські учні, які навчаються у великих містах, більш позитивно ставляться до явища суперництва в закладі освіти, ніж їхні однолітки з інших типів місцевості, але різниця не є істотною⁹.

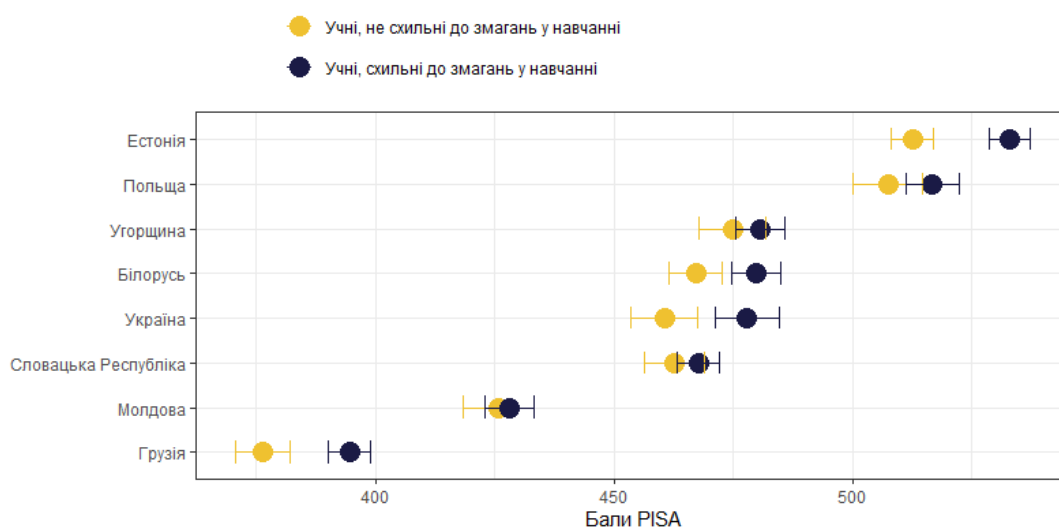
⁸На рисунку зображено середні значення індексів змагальності в закладах освіти України, розташованих у різних типах місцевості (із довірчим інтервалом).

⁹На рисунку показані значення індексів суперництва учнів у закладі освіти для закладів освіти України, розташованих у різних типах місцевості (із довірчим інтервалом).

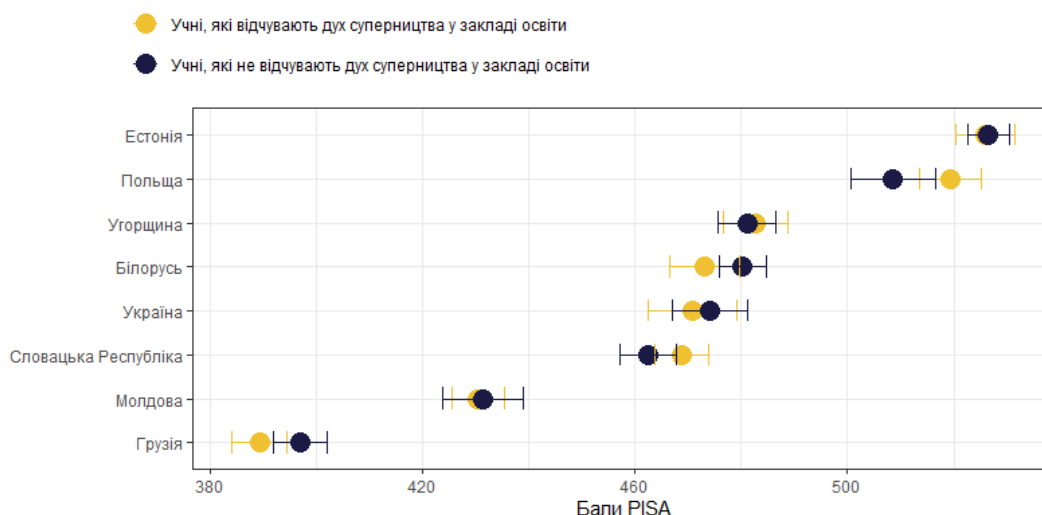
ЧИ ПОВ'ЯЗАНІ НАВЧАЛЬНА УСПІШНІСТЬ УЧНІВ І ЇХНЯ СХИЛЬНІСТЬ ДО ЗМАГАНЬ І СУПЕРНИЦТВА?

СХИЛЬНІСТЬ ДО ЗМАГАЛЬНОСТІ В ЖИТТІ, А НЕ ДУХ СУПЕРНИЦТВА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ СПРИЯЄ ДОСЯГНЕННЮ УКРАЇНСЬКИМИ УЧНЯМИ ВИЩИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ІЗ ЧИТАННЯ

Учні, які більш позитивно сприймають ідею змагальності, мають більш високі бали із читання за результатами тестування PISA, але різниця в балах не є статистично істотною для більшості референтних країн. Суттєва різниця спостерігається в Україні, Грузії, Білорусі та Естонії¹⁰.

Суттєвої різниці в середніх балах PISA із читання не спостерігається серед учнів, які дали різні відповіді щодо наявності духу суперництва в їхніх закладах освіти¹¹.

¹⁰На рисунку показано середні значення балів PISA із читання відповідно до показника змагальності для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

¹¹На рисунку показано середні значення балів PISA з читання відповідно до показника суперництва учнів у закладі освіти для України та референтних країн (із довірчим інтервалом).

РЕЗЮМЕ

Позитивне ставлення учнів до змагальності як життєвого принципу загалом більше впливає на успішність учнів у всіх галузях PISA, ніж культивування духу суперництва в закладах освіти.

У різних країнах, навіть у разі їх культурної або соціально-економічної подібності, учні по-різному ставляться до змагальності в житті. Так само різниться і їхнє бачення того, наскільки актуальним у їхніх закладах освіти є дух суперництва.

Найчастіше більш позитивно ставляться до необхідності змагатися й більш схильні визнавати факт наявності суперництва між однокласниками в їхніх закладах освіти хлопці, а не дівчата.

До змагальності більш схильні ті учні, які мають вищий соціально-економічний статус та які навчаються у великих містах і кращих закладах освіти. При цьому саме в таких закладах найчастіше живе дух суперництва. Водночас суперництво не завжди позитивно впливає на учнів. Більшості українських учнів та учнів із референтних країн не подобається працювати в умовах, де учні змагаються між собою. У тих закладах освіти, де культивується дух суперництва, учні рідше показують більш високі результати.

Автори:

Марія Мазорчук, провідний спеціаліст відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Василь Терещенко, начальник відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Ганна Бичко, заступник начальника відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти

Тетяна Вакуленко, заступник директора Українського центру оцінювання якості освіти

За більш детальною інформацією звертайтеся до команди PISA Українського центру оцінювання якості освіти: pisa.ukraine@testportal.gov.ua

Із даними дослідження можна попрацювати тут: <https://www.oecd.org/pisa/data/>

Відвідайте сайти:

pisa.testportal.gov.ua
oecd.org/pisa

Читайте також:

Чи мотивує, стимулює й підтримує учнів у читанні вчитель?

Українські учні більш часто виявляють старанність тоді, коли їм доводиться **змагатися з іншими (62,6 %)**, і для більшості учнів важливо бути найкращим/-ою у виконанні різноманітних завдань (59,8 %). Однак більшості учнів (63,7 %) **не подобається** працювати там, де є необхідність постійно **змагатися з іншими**.

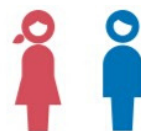
Українські учні, які навчаються в **лицеях, гімназіях і спеціалізованих школах**, а також у **великих містах**, більш **позитивно сприймають змагання** між собою в різних видах діяльності, ніж їхні ровесники з інших типів закладів освіти або із закладів освіти в інших типах місцевості.

Учні, які **більш позитивно** сприймають ідею змагальності, мають **більш високі бали із читання** за результатами тестування PISA, але різниця в балах не є статистично істотною для більшості референтних країн. Суттєва різниця спостерігається в Україні, Грузії, Білорусі та Естонії.

Учні України та референтних країн* із вищим соціально-економічним статусом **більш позитивно сприймають змагальність**, а також більш часто погоджуються з тим, що в їхніх закладах освіти **живе дух суперництва**.

Хлопці більш позитивно, ніж дівчата, **сприймають змагальність**, а також частіше, ніж дівчата схильні вважати, що в їхньому закладі освіти **живе дух суперництва**.

У середньому 40 % учнів зазначають, що у їхніх закладах освіти **відчувається дух суперництва**, що учні **змагаються між собою** й що вчителі постійно їх порівнюють з іншими. Водночас усього 35 % вважають, що **суперництво** в освітньому процесі є **чимось важливим**.

Українські учні **менш позитивно ставляться** до необхідності змагатися в різноманітних видах діяльності, ніж у середньому учні по країнах ОЕСР, а також у всіх референтних країнах.

В українських закладах освіти **дух суперництва менш відчутний**, ніж у закладах освіти Польщі, Молдови та в середньому в закладах освіти по країнах ОЕСР.